

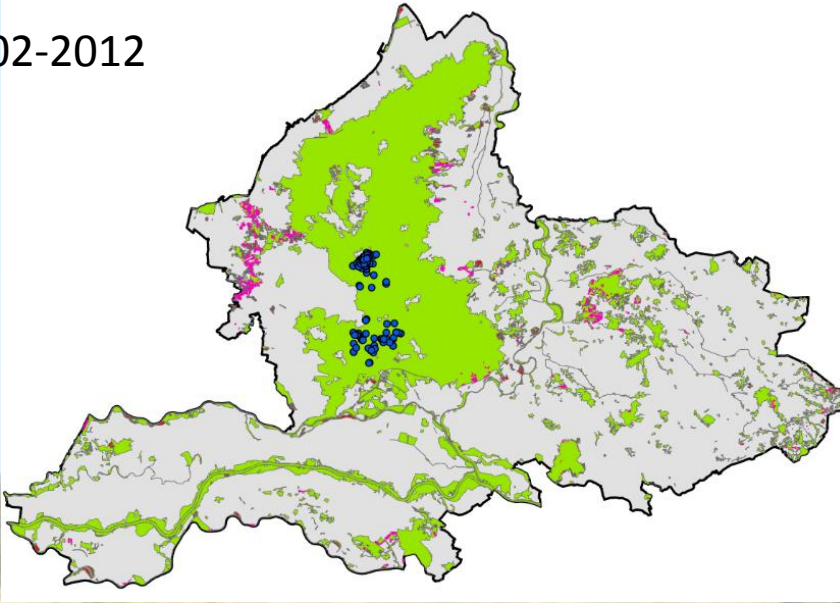
De Kleine heivlinder

Landelijke dag 2013
Albert Vliegenthart – De Vlinderstichting

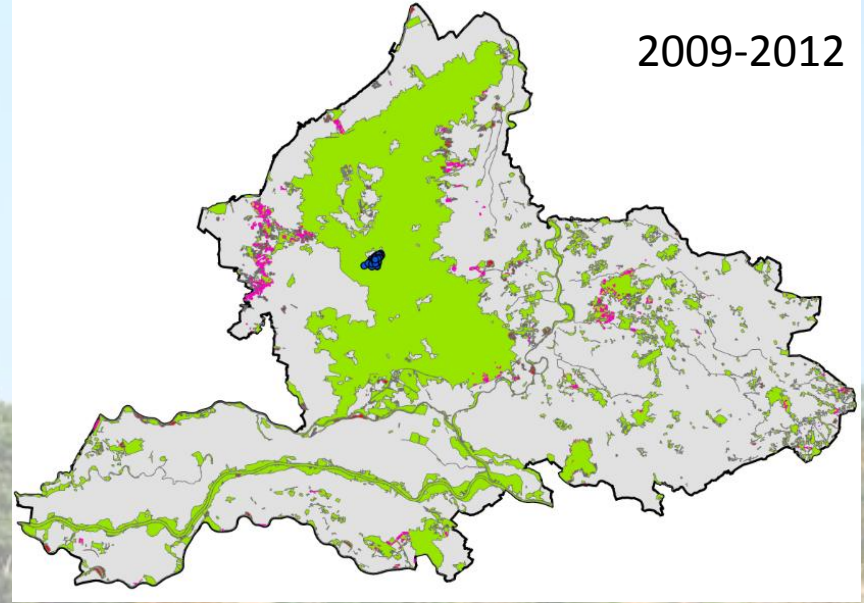
De kleine heivlinder (*Hipparchia statilinus*)

2002-2012

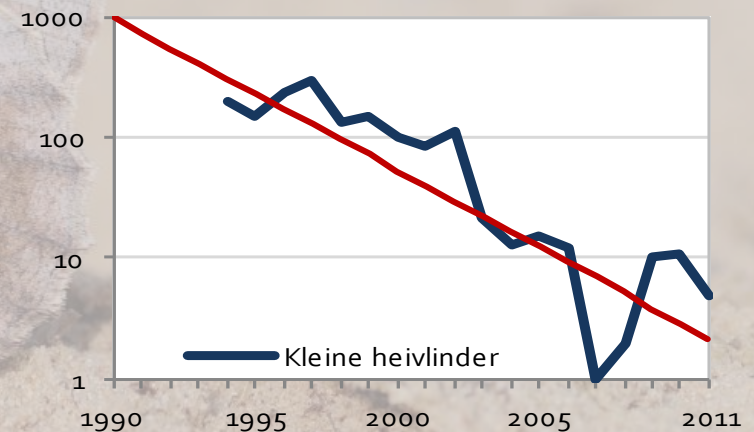

10 populaties op centrale Veluwe

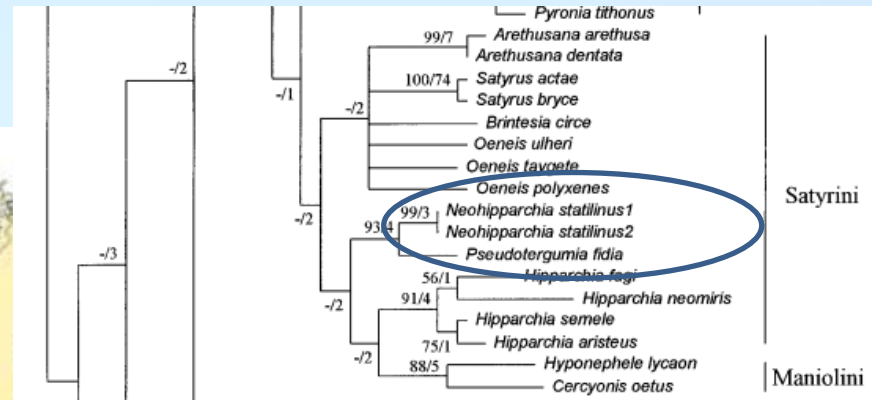
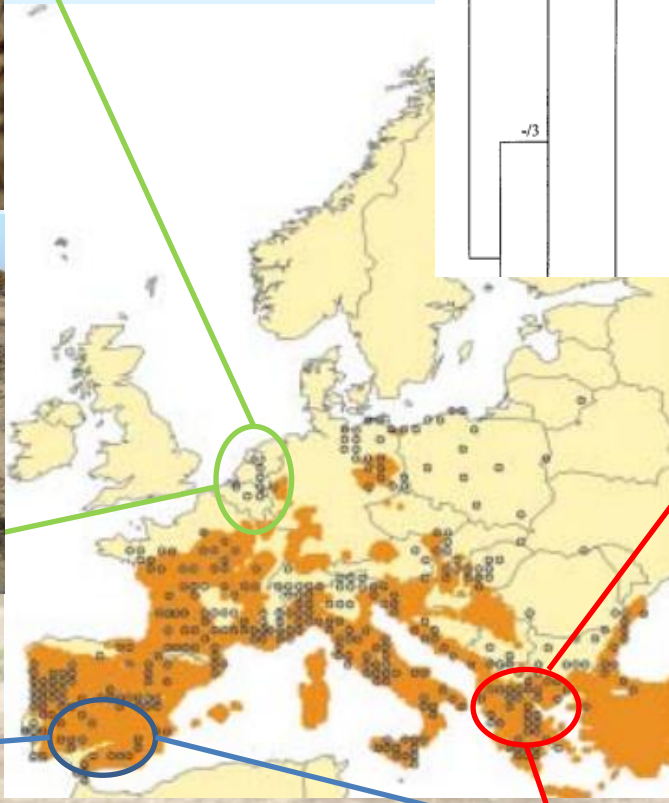
2009-2012

1 populatie bij Kootwijk

De kleine heivlinder in Europa

Toekomst voor de kleine heivlinder

Klimatologische voorspelling:
Verschuiving naar het noorden

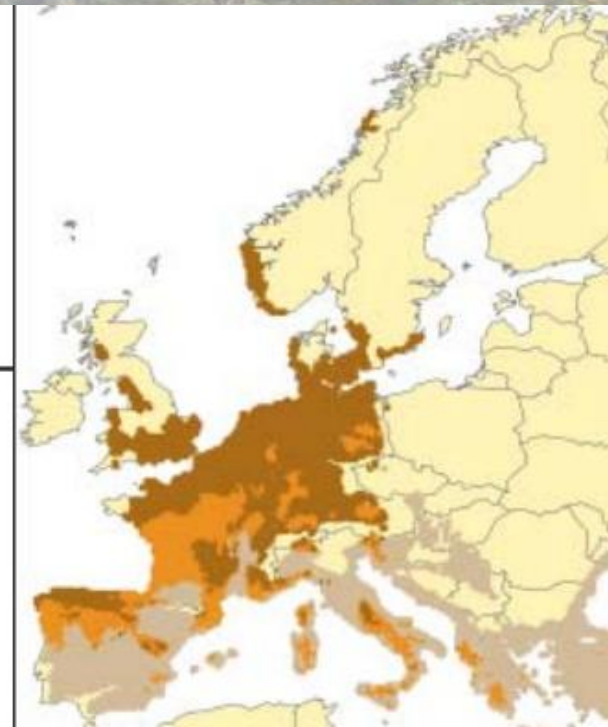
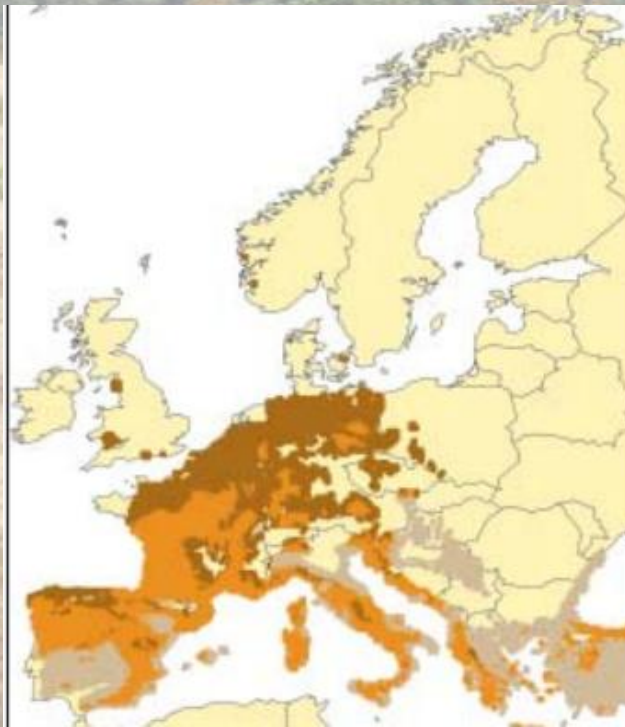
Aanpassing aan
Leefgebied?

Heden

2050

2080

Nicoliene Peet & Lars Soerink, 2002
OBN Stuifzandonderzoek 2006-2010
Annemieke Slootweg, 2012
Ruben Vermeer & Jurrien van Deijk, 2013

Hoe gedraagt de kleine heivlinder zich en
wat is het optimale habitat op het Kootwijkerzand?

Gedrag van:
mannetjes
vrouwtjes
ontmoetingen
eiafzet
fourageren
rusten
etc.

Conditie van:
nectarbronnen
territoria
paringsplekken
waardplanten
eiafzetplekken
reliëf
etc.

Wat doet een kleine heivlinder de hele dag?

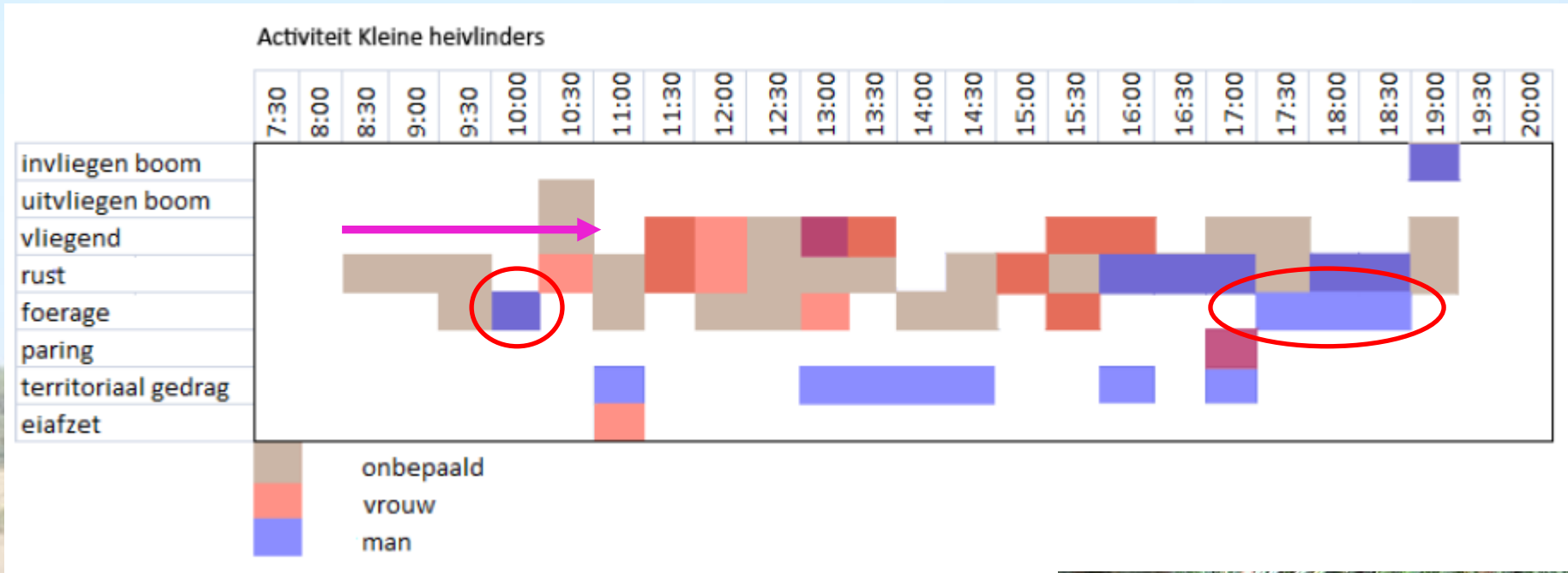

Foto: Lars Soerink, 19-8-2002, 16.00 uur

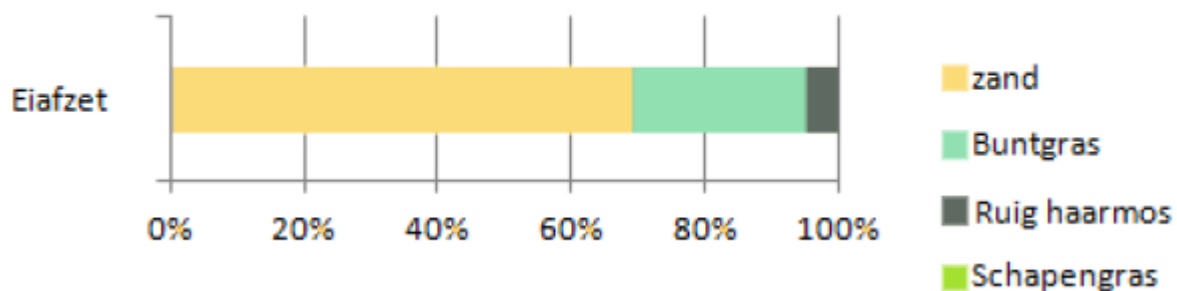

Foto: Wijnand van Buuren

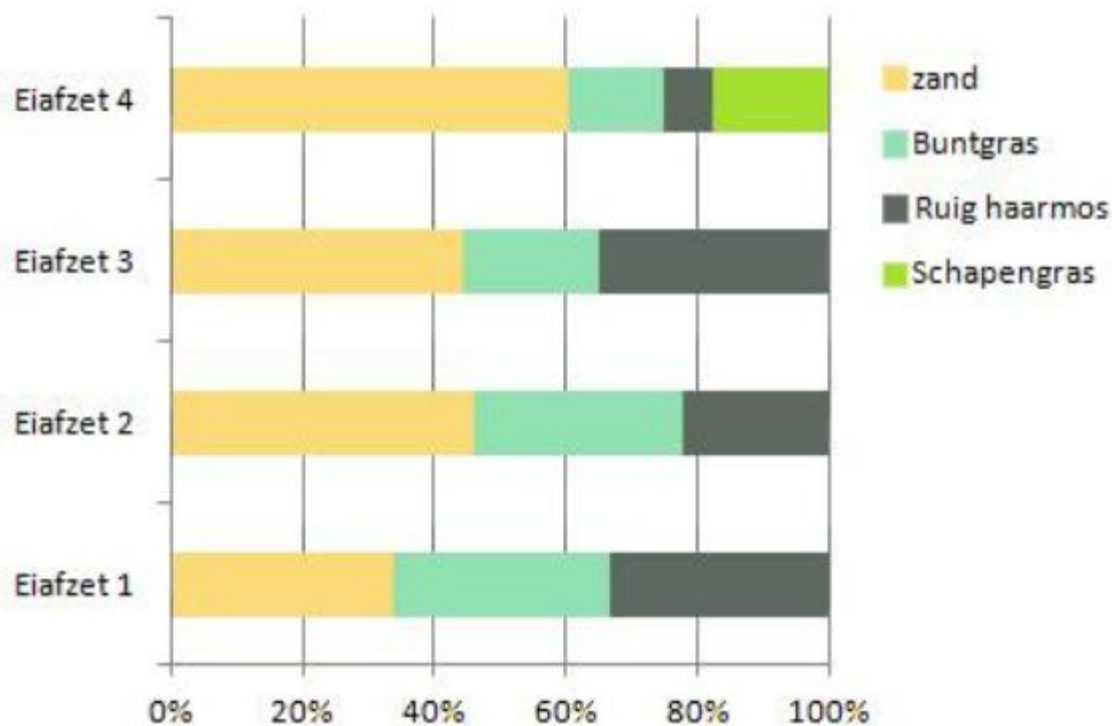

Foto: Chris Klaassen @ waarneming.nl

Percentages Buntgras, Ruig haarmos, Schapengras en zand in een straal van 30 cm vanaf eiafzet Kleine heivlinder

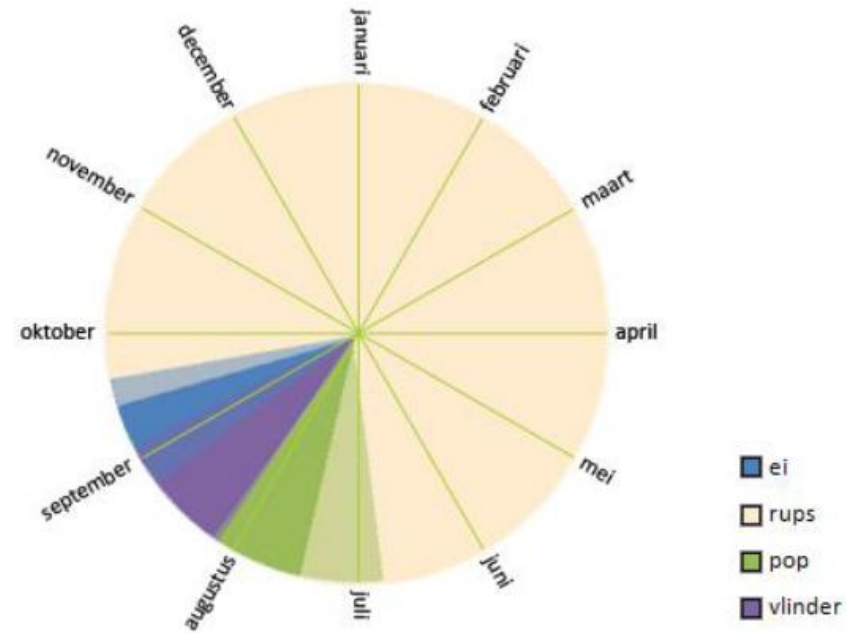
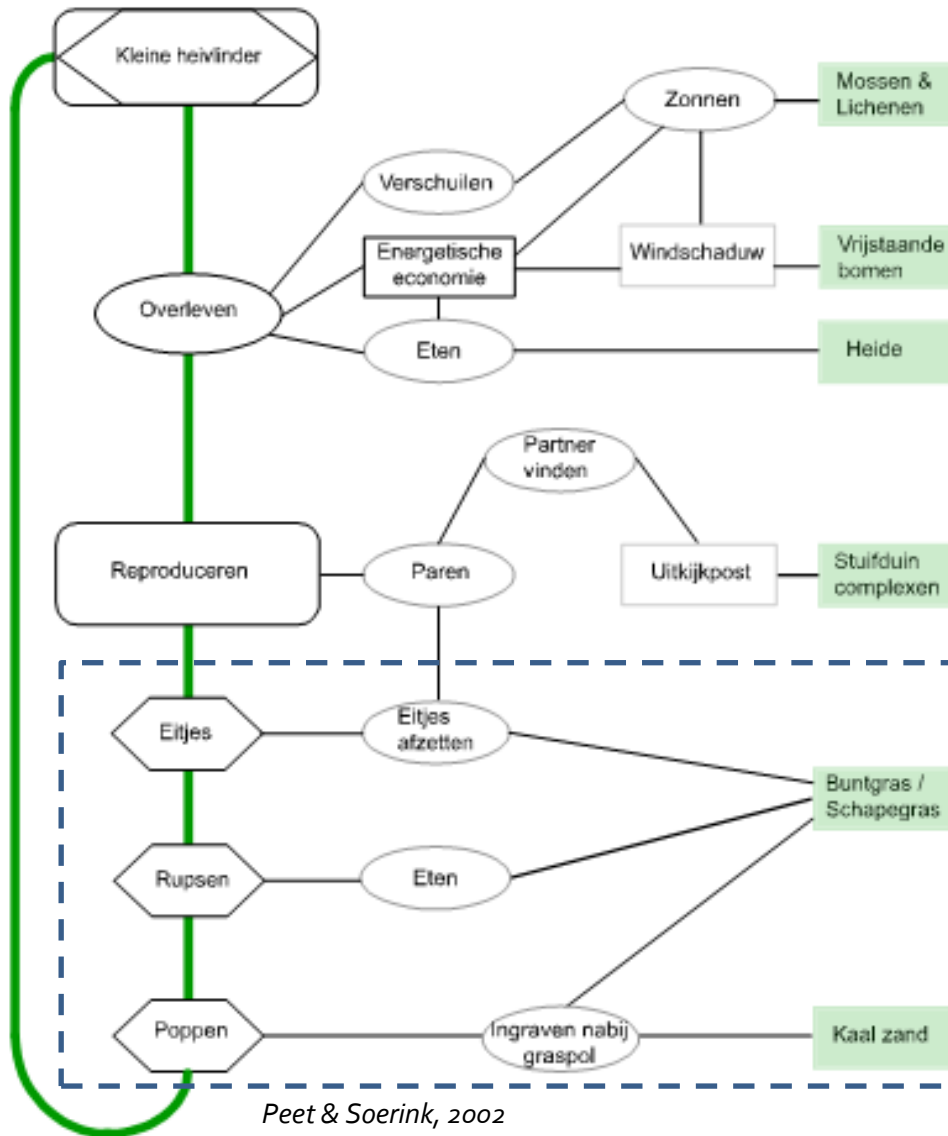

Percentages Buntgras, Ruig haarmos, Schapengras en zand in een straal van 30 cm vanaf eiafzet Heivlinder

Levenscyclus:

Habitatfactoren:

Kleine heivlinder

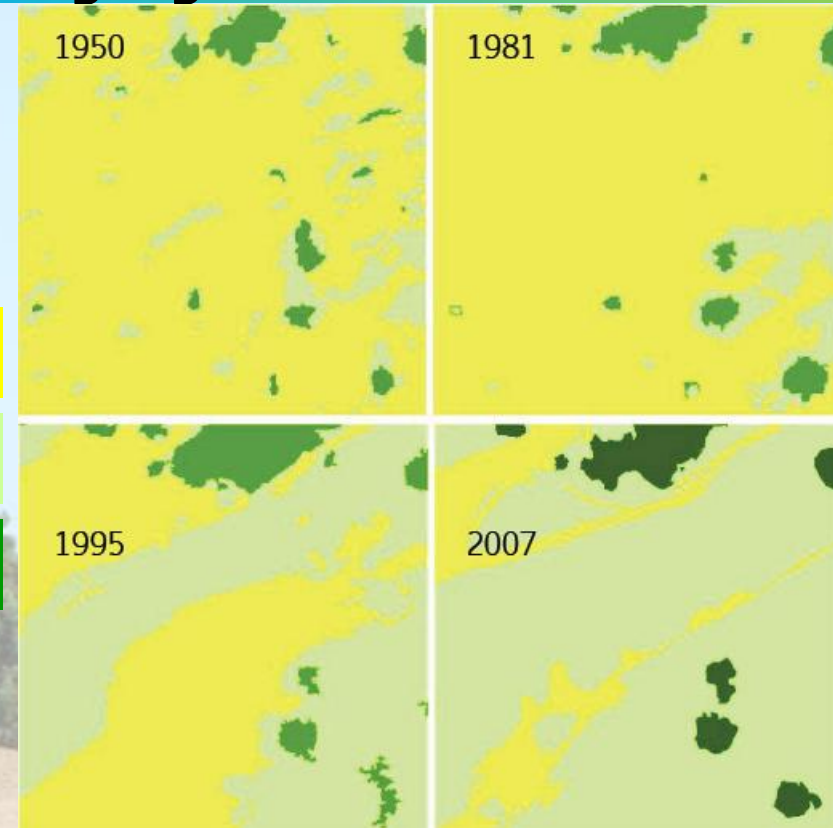
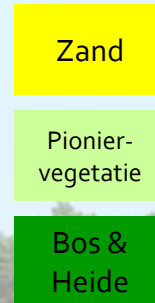
Foto: Albert Vliegthart, September 2012, rups 4 mm

Foto: Bram Omon, Mei 2012, rups 13 mm
Juni 2012, rups 18 mm

Oorzaken achteruitgang

Leefgebied wordt kleiner
Verdwijnen stuifzand (verbossing)
Verzuring

- Theorie 1
Verandering
nutriëntenhuishouding in
planten t.g.v.
stikstofdepositie

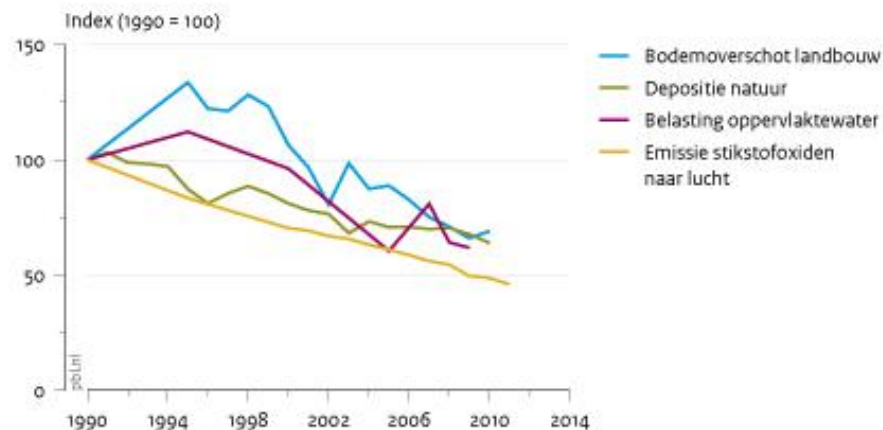
- Theorie 2
Microklimaat van
overwinterende rupsen
veranderd

OBN-Onderzoek: 2004-2011 Grijs kronkelsteeltje op Kootwijkerzand

- Afname van grijs kronkelsteeltje van 70% tot 52% in de onderzoeksplots
- Intensivering van het beheer,
- Jaren 90' zeer beperkte kolonisatie van Grijs Kronkelsteeltje
- Afname van de Stikstofdepositie, hoewel die in Kootwijk nog steeds te hoog is.

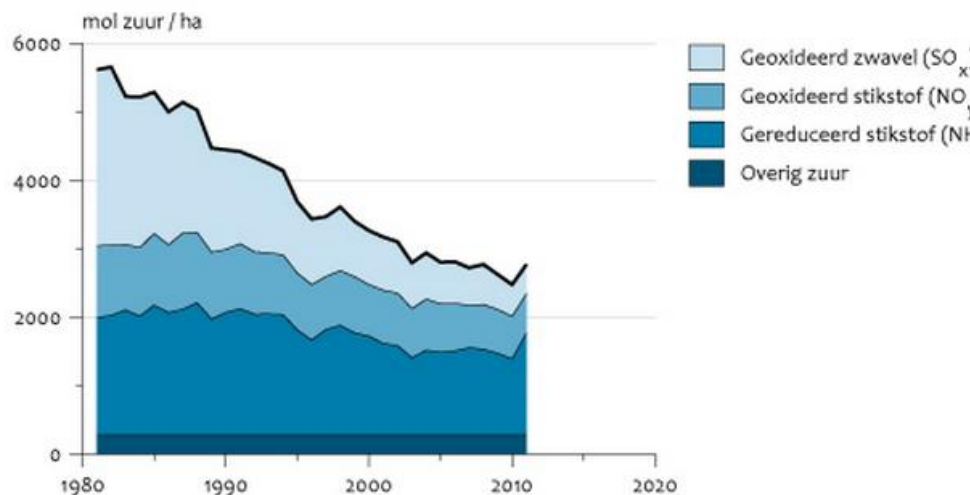

Stikstofemissie en -belasting

Bron: Emissieregistratie

Verzurende depositie

www.pbl.nl

Vegetatiekaart Kootwijkerzand (NO)

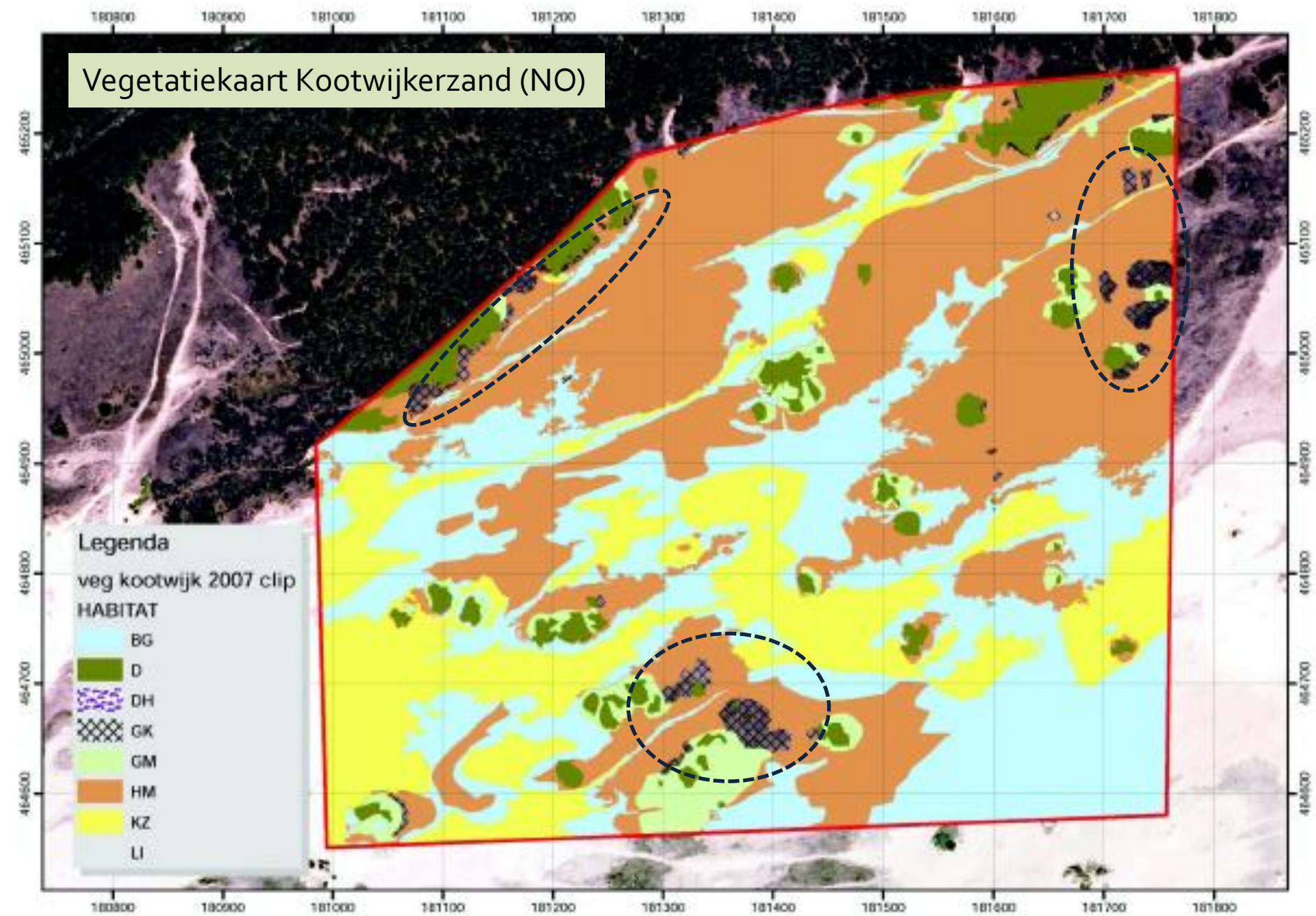

Foto: Lars Soerink

Hoge Veluwe
Planken Wambuis
Otterlosche Zand
De Zanding

>%

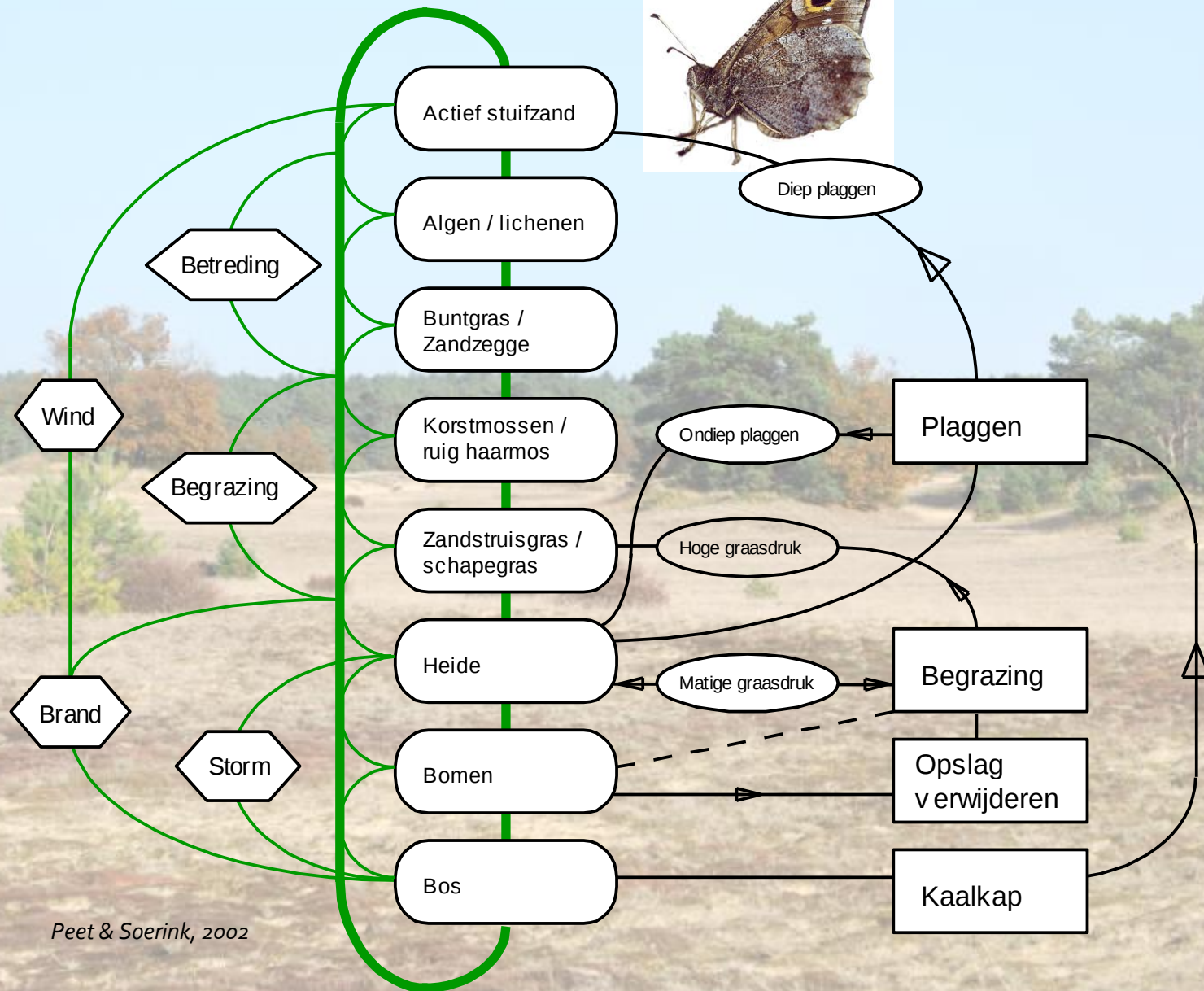
Foto: BLWG

Natuurlijke dynamiek

Beheeringrepen

Catastrofale of stochastische gebeurtenissen of beheeringrepen

Omzetten naar bescherming

- Opslag reductie (windwerking – overnachten)
- Om variatie in successiestadia te herstellen:
kleinschalig plaggen van korstmosarme mostapijten
in uitgestoven laagten en stuifzandheide (open zand)
- Beperking van de Stikstofdepositie (grootschalig & lokaal)
- Geen specifieke maatregelen tegen Grijs kronkelsteeltje nodig op geaccidenteerd stuifzand.
Wel maatregelen nodig op het westelijk deel.

Bescherming kleine heivlinder:

- Verstevigen leefgebied
- Terreinbeheerder, vrijwilligers en lokale middenstand
- Goed voor andere "doelsoorten"
- *Blauwvleugelsprinkhaan, duinpieper, tapuit, zandoorworm, kommavlinder...*
- Verantwoordelijkheid

Bescherming kleine heivlinder: Verbeteren leefgebied in Westelijk deel

Aan de slag op 16 maart

[Geocaching](#) > [Hide and Seek A Geocache](#) > Geocache Details

**Aan de slag voor vlinders op het
Kootwijkerzand**

150 Deelnemers !

Foto: Hans Noordman

Bescherming kleine heivlinder 2013

Werkgebied 16 maart
-verbinden open zand-

Onderzoeksgebied
In de kernpopulatie

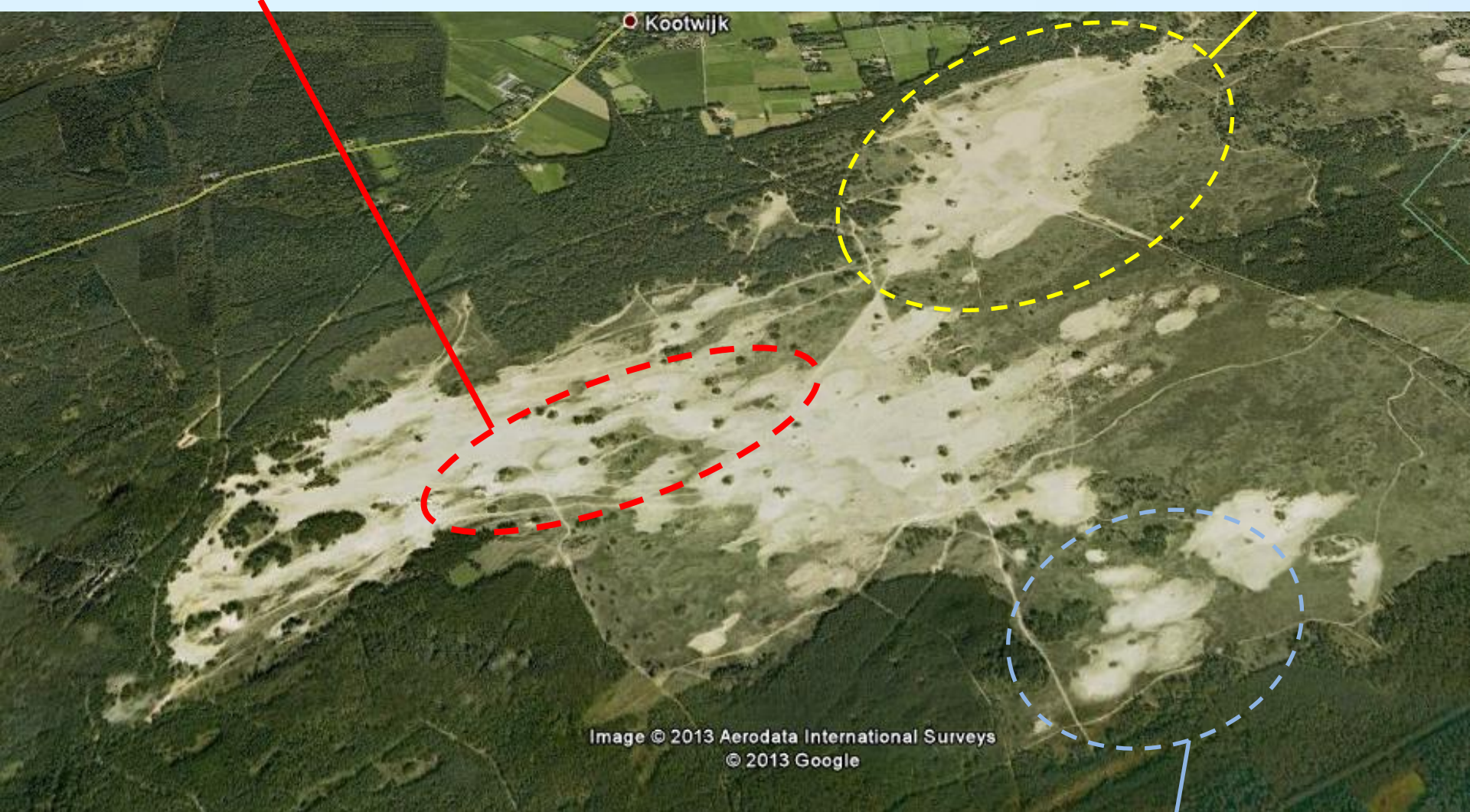

Image © 2013 Aerodata International Surveys
© 2013 Google

Natuurwerkdag
2 november 2013

Tot ziens op het Kootwijkerzand

Met dank aan:
Studenten
Vrijwilligers
Collega's
Staatsbosbeheer
Fotografen